

Slovenski dom

Štev. 79

V Ljubljani, v četrtek, 8. aprila 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Bollettino n. 1047

La battaglia si è riccesa di nuovo sul fronte tunisino 14 velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

La battaglia si è nuovamente accesa su ampio fronte nel settore meridionale tunisino ove il nemico, preceduto da violenta preparazione di artiglieria ha attaccato con largo impiego di mezzi corazzati.

Dalla caccia italo-germanica sono stati abbattuti in combattimento sei aerei e un altro veniva distrutto dalle batterie della difesa.

Nel pomeriggio di ieri formazioni di velivoli avversari sganciavano bombe sugli abitati di Trapani, Ragusa e Messina; sono segnalati danni gravi a fabbricati civili, 40 morti e oltre 100 feriti tra la popolazione di Trapani, sei morti e 9 feriti a Messina.

In queste incursioni il nemico perdeva sette apparecchi: Colpiti da nostri cacciatori due cadevano nei pressi di Capo Spartivento. Centri dalle artiglierie contraeree tre precipitavano in mare presso Trapani, uno al largo di Taormina e uno in vicinanza di Scicli (Ragusa).

Vojno poročilo št. 1047

Na tunizijskem bojišču se je spet vnela bitka 14 letal uničenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1047 pravi:

Bitka se je znova vnela na obsežnem bojišču v srednjem tunizijskem predelu, kjer je sovražnik po silovitih topniški pripravi napadel ob obilni uporabi oklepnih vozil.

Italijansko-nemški lovi so v boju strelili 6 letal, eno pa so uničili obrambne baterije.

Včeraj popoldne so skupine nasprotnih letal metale bombe na stanovanjske predele v Trapaniju, Ragusi in Messini. Poročajo o hudi škodi na civilnih poslopih, o 40 mrtvih in nad sto ranjenih med prebivalstvom v Trapaniju, o 6 mrtvih in 9 ranjenih v Messini.

Pri teh napadih je nasprotnik izgubil 7 strojev. Naši lovi so zadeli 2, ki sta padla blizu rta Spartivento. Profiletalsko topništvo je zadelo 3, ki so padli v morje blizu Trapanija, eno pred Taormino, eno pa blizu Sciclia (Ragusa).

Angleško brodovje vnovič izgubi 14 ladij s skupno 102.000 tonami

Na vzhodnem bojišču samo krajevni spopadi — Nemške čete napadajo ob srednjem Doncu
V južni Tuniziji so boji znova vzplamteli

Hitlerjev glavni stan, 8. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole posebno uradno vojno poročilo:

Nemške podmornice so v hudih borbah proti sovražnemu dovozu na Atlantiku in Sredozemskem morju zopet potopile 14 polno natorjenih ladij s skupno 102.000 tonami in en rušilec. Pet nadaljnjih ladij je bilo torpediranih, vendar njihove potopitve zaradi takojšnje hude obrambe ni bilo mogoče opazovati.

V Biskajskem zalivu je ena izmed nemških podmornic sestrelila težak sovražni bombnik, ki jo je skušal napasti.

Hitler je sprejel danes v glavnem stanu vrhovnega poveljnika vojne mornarice velikega admirala Dönitza in mu izročil v priznanje njegovih izrednih zaslug za vodstvo podmorniške vojne kot 223. vojaku nemških oboroženih sil hrastov list k viteškemu križu reda železnega križa.

Hitlerjev glavni stan, 8. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Z vzhodnega bojišča poročajo samo z nekaterih odsekov o živahnem krajevnem bojem delovanju. Posamezni z močnim topniškim ognjem podprti sovjetski napadi so se izjalovili. Nemški napadalni nastop ob srednjem Doncu je dosegel zastavljene cilje proti žilavemu sovjetskemu odporu.

Pri uspešnem nastopu na severnem odseku vzhodnega bojišča je napadalni oddelček divizije španskih prostovoljcev razdeljal 14 utrdbic in zajel ujetnike.

Na južnem tunizijskem bojišču je nasprotnik po močni topniški pripravi zopet prešel v napad. Boji so v polnem teku.

En angleški bombnik je bil sestreljen pri poskusu, da bi obstreljeval neki kraj v severozahodni Nemčiji.

Izgube prebivalstva v Antverpnu med strahovalnim napadom angleških in ameriških letalskih oddelkov 5. aprila so se povišali nad 2000 mrtvih.

talskih oddelkov 5. aprila so se povišali nad 2000 mrtvih.

Berlin, 8. aprila. s. Včerajšnji večerni tisk je popisal nove uspehe, ki so jih dosegle nemške podmornice na Atlantiku in v Sredozemskem morju, o katerem je nemško vrhovno poveljstvo izdalo posebno uradno poročilo. Vsi listi soglašajo, da so uspehi nemških podmornic, ki jih vodi admiral Dönitz, čedalje večji, ter poudarjajo, da Dönitzeva ofenziva obeta še več zmag. Nato popisujejo velike odlike vrhovnega poveljnika nemške mornarice, ki mu je Hitler v priznanju njegovih zaslug nedavno podelil odlikovanje hrastove vejice na viteškem križu reda železnega križa.

Podtajnik stranke obiskal bombardirane kraje po južni Italiji

Reggio Calabria, 8. aprila. s. Po nalogu ministra Vidussonija je podtajnik stranke Carlo Scorza v spremstvu zveznega tajnika iz Reggia Calabria obiskal kraje, ki so jih napadla sovražna letala, ter se pogovarjal z ranjenci, se zanimal za njihovo zdravje in jim razdelil v Ducejevemu imenu podpore, določene od stranke. Potem ko se je poklonil pred spomenikom padlih za revolucijo, je v liktorski hiši poslušal poročila pokrajinskih oblastnikov in voditeljev krajevnih bojovniških organizacij ter odvisnih društev. Nar. sv. Scorza je v imenu tajnika stranke dal navodila glede nalog, ki jih bo treba opravljati. Pri poročanju je bil tudi prefekt in vse se je razvijalo v toplem vzdušju in popolni zavesti dolžnosti, ki jih imajo v sedanjem času vsi Italijani, posebno pa še ljudstva južne Italije.

Zagrebski župan gost mesta Rima

Rim, 8. aprila. s. Predsnočnim je prispeel v Rim zagrebski župan Ivan Werner, ki bo gost Rima nekaj dni. Na postaji ga je sprejel rimski guverner s podguvernerji in drugimi oblastniki. Včeraj je gost z guvernerjem odšel v kraljevsko palačo, da bi se vpisal v dvorne knjige, nato pa odšel v Pantheon, na grob neznanega vojaka, pred svetišče v Liktorski palači in položil venec pred spomenik padlih fašistov. Nato je bil sprejet na Kapitolu.

Hud potres v Južni Ameriki

Buenos Aires, 8. aprila. s. Poročila iz Čileja pravijo, da je med tamošnjim prebivalstvom bilo zaradi predvčeršnjega silovitega potresa več desetih mrtvih in na stotine ranjenih.

Organizacija angleške mladine po totalitarnih zgledih

Lizbona, 8. aprila. s. Tudi v Angliji si zdaj prizadevajo organizirati mladino skoraj na tak način, kakor je tisti po totalitarnih državah, ki ga tako obsojajo. To še zlasti zaradi tega, ker se oblastem zdi potrebno rešiti angleško mladino pred vedno splošnejšim valom zločinstva. Organizacija, ki jo vodi stari maršal lord Mile, naj bi obsegala mladino od 14. do 18. leta in naj bi bila pri celotnem številu 46 milijonov prebivalcev, kolikor jih šteje angleško otročje, zdaj dosegla štelo 100.000 članov.

Vesti 8. aprila

Število žrtev zaradi angleškoameriškega letalskega napada na Antverpen je naraslo na 2008. V zvezi s tem pripominjajo, da je v vsej vojni na belgijskih tleh leta 1940 po uradnih podatkih padlo samo 7000 belgijskih vojakov.

Vse izgube angleških dominionov od leta 1939 do danes znašajo 200.000 mrtvih. Avstrali so izgubili že 60.000 vojakov, Kanada 36.000, Južna Afrika 68.000 in Nova Zelandija pa 16.000.

V Versaillesu je umrl bivši predsednik republike Aleksander Millerand Rojen je bil v Parizu in je bil prvič izvoljen za poslanca l. 1885. Portugalska vlada se je končno odločila, da bo dala 500 milijonov skudov za gradnjo šol in drugih vzgojnih zavodov. Po načrtu je predvideno, da bodo v vsej Portugalski zgradili 12.500 šolskih dvoran in sicer v osmih letih. Japonski kontreadmiral knez Asezkira je bil imenovan za novega poveljnika japonskih morskikh in letalskih sil.

Pregled nemških uspehov proti nasprotnemu trgovskemu brodovju

Berlin, 8. aprila. s. Med ladjami, potopljenimi na Atlantiku, o katerih je pisalo včerajšnje posebno uradno vojno poročilo, je po vestih iz berlinskih vojaških krogov tudi trgovska ladja »Melbourne Star«. Ta ladja je vpisana v londonskem seznamu ladij ter je last družbe »Blue Star Line«. Imela je 12.806 ton in je po srednjem Atlantiku plula s polnim tovorom živil. »Melbourne Star« je bil sodoben parnik, posebno opremljen za prevažanje živil. Imel je posebne oddelke s hladilniki, vozil je z brzino 16 morskih milj na uro in je imel 21.700 ton mesa ter masla, ki so zdaj za Anglijo izgubljene. Nemške podmornice niso samo potopile dragoceno blago, marveč še bolj dragoceno ladjo. Gre namreč za eno izmed tistih ladij, od katerih je odvisna oskrba s kvarljivimi hranili za ves angleški otok. Med napadenimi ladjami je bilo poleg drugih tudi pet velikih, sodobnih petrolejskih ladij s skupno 41.000 tonami, od katerih so tri potopljene. S tem je petrolejsko ladijstvo, ki sta ga ob začetku vojne imeli Anglija in Amerika, izgubilo doslej 770 enot s skupno 5.600.000 tonami.

Na Sredozemskem morju so nemške podmornice poleg drugih pomorskih enot potopile še prevozno ladjo s strelivom, ki je plula pod močno za-

ščito rušilcev in letalskih skupin. Ladja je vozila v smeri proti vzhodu in je na potu dobila nekaj torpedov. Toda nadaljevala je pot, tako da je za trenutek kazalo, da ni bila smrtno zadeta. Ko pa je preplula kak kilometer, jo je strela silna eksplozija, tako da se je dalo sklepati, da je razneslo veliko količino streliva. To sodbo je potrdil tudi poveljnik podmornice, potem ko je podmornica splavala na površje. Poleg rušilcev v spremstvu ni videl drugega kakor ogromno megle črnega dima, iz katerega so sikali močni ognjeni zublji, sem pa tja je slišal tudi pokanje ter zagledal grozljive bliske.

V berlinskih vojaških krogih poudarjajo, da so nemške podmornice in letala od početka vojne pa do prvih dni aprila potopile za 25.831.000 ton trgovskega brodovja. Podmornice so potopile 17.135.000 ton, druge pomorske enote 3.394.275 ton, letala pa 5.303.600 ton.

Turški zunanji minister poroča o položaju

Ankara, 8. aprila. s. Parlamentarna skupina turške ljudske stranke se je včeraj sešla in poslušala poročilo zunanjega ministra o mednarodnih dogodkih v zadnjem tednu. Poslanci so ministru poročilo odobrili.

Ankara, 8. aprila. s. Predsednik turške vlade Saradzoglu je odpotoval iz Ankare v Carigrad.

Prehrana in cene v zasedenem Tripolisu

Rim, 8. aprila. s. Londonski »Times« od dne 23. marca (stran 3, 5. stolpec) prinaša dopis iz Tripolisa in pravi, da je prebivalstvo do 13. marca tam dobivalo po 50 gramov kruha na dan. Zdaj ga dobiva 120 gramov. Kruh na karte se prodaja po 16,50 lir kg, na črni borzi je dosegel že ceno 120 lir, zdaj pa se je cena ustalila pri 70 lirah. Sladkor se na črni borzi prodaja po 400 lir kg.

Letalski napadi na Finsko v prvi vojni zoper Rusijo

Kopenhagen, 8. aprila. s. Po uradnih podatkih na finski razstavi, ki se je začela v Kopenhagenu, je Finska med prvo svojo vojno proti Rusiji, leta 1939, prestala 1823 letalskih bombardiranj, pri katerih je bilo na njeno ozemlje vrženih vsega 70.000 zažigalnih in eksplozivnih bomb, ki so pobile na stotine ljudi in napravile ogromno škodo.

Perzijska vlada proti sovjetskim zasedbenim četam

Ankara, 8. aprila. s. Perzijska vlada je zahtevala od angleških oblasti, naj bodo nekateri predeli države, kjer so dozdaj bile sovjetske čete, odslej pod varstvom angleških posadk, da se ne bi več ponavljali spopadi med prebivalstvom in sovjetskimi četami. Ruske oblasti, ki se nočejo odreči tistemu, kar so si na perzijskem ozemlju prisvojile, so izjavile, da so pripravljene tak sklep sprejeti. Vse sovjetske čete bodo poslali v predele, ki so pod oblastjo angleških sil.

Odpeljani Estonci se vračajo iz sovjetskih strahot

Berlin, 8. aprila. s. Iz Tallina javljajo, da je te dni po številnih prigodah prispelo v Estonijo 800 Estoncev, katere so svoj čas Rusi prisilno pobrali in vtnakili v rdečo vojsko, pa se jim je pozneje ob sovjetskem umiku iz baltičskih držav posrečilo pobegniti in se vrniti v domovino. Med njimi je bilo več bivših častnikov, ki so podali oblastem in zastopnikom tiska podrobno poročilo o obupnih razmerah, v katerih so živeli, ter o nečloveškem, divjaškem ravnanju boljševikov z baltičkim in poljskim omajno vero in odločno bojovniško voljo, ker se zavedajo, da se morajo tu bojevati do zadnjega za obrambo te italijanske in evropske trdnjave.

prebivalstvom, katero so Sovjeti nasilno odvedli v notranjost svoje države. Lista »Easton« in »Otopaa Teatya« objavljata številne izjave teh častnikov in vojakov, ki so se danes sami prijavili v vrste protiboljševiških bojovnikov. Pripovedujejo o strašnem trpljenju, ki ga je moralo prenašati pod boljševiki prebivalstvo baltičskih držav. Vojak Ferdinand Tamma je glede večjega števila Poljakov, o katerih boljševiki niso nikoli hoteli dati podatkov, niti ne na posredovanje svoje zaveznice Anglije, povedal, da lahko da točen odgovor: ako misli poljska vlada še naprej vestno iskati v vsej Rusiji izgubljene Poljake, potem naj se obrne po podatke na Estonce, katere so boljševiki mobilizirali. Ti so videli grobove izginulih Poljakov.

Slovesen sprejem slavnih zastav z ruskega bojišča

Milano, 8. aprila. s. Včeraj zjutraj se je vrnila v kasarno Minoni zastava 5. alpinskega polka, ki so jo prinesli s seboj z vzhodnega bojišča. Zastavo, ki nosi več odlikovanj za hrabrost, so sprejeli na postaji oblasti in dostojanstveniki, častniki in vojniki tega polka, številna zastopstva z društvenimi znaki ter zastavicami, vojni pohabljeni in bojovniki ter krajevne fašistične skupine. Zmagoslavno zastavo je poveljnik osemletke obrambe izročil zastavonoši, mlademu podporočniku, sinu Ekse. Gariboldija, ki povečuje italijanskemu ekspedicijskemu zboru. Potem ko so jo pozdravili oblastniki in so ji izkazali vojaške časti, so jo ponesli po ulicah, okrašenih s trobarvnimi trakovi ter pozdravnimi napisi. — Spredaj je korakal poveljnik polka, za njo pa so stopali oddelki častnikov ter vojakov, ki so se vrnili z ruskega bojišča, ljudje pa so jo obsepal s cvetjem in živahno ter toplo pozdravljali. Pred vojašnico je bil razvrščen bataljon, ki je zastavi izkazal časti in poveljnik je s ponosnimi besedami pozdravil generala Reverberija, poveljnika

tridentinske divizije, poveljnika polka ter hrabre vojske, ki so se vrnili domov. Odmevalo je močno vzkliranje Kralju in Duceju. Po kratki in resnobni slovesnosti je general Reverberij v spremstvu častnikov položil lovorjev venec pred spominskim kamnom v čast padlim vojakom tega polka ter pred spomenikom alpincev v bližini. Navzočni so bili mnogi sorodniki padlih in obred je zbudil splošno ganjenost.

Hrabrost italijanskega bojovnika v Rusiji so povzdigovali tudi z resno, vojaško svečanostjo v karabinjski vojašnici. Navzočni so bili divizijski general Pastrengo in mnogi višji častniki ter vojski, ki so se vrnili z ruskega bojišča, med kakorim je bilo tudi več pohablencev in ranjencev. Poslušali so ganljive besede, ki jih je naslovil nanje poveljnik legije. Posebno je poudaril, kako velike zasluge so vsi imeli v trdih bojih z boljševiški četami. Potem je še povzdignil siljajo hrabrost bojovnikov vseh vrst orožja, ki so vredni nadaljevalci velike slave. Nato so zapeli nekaj domoljubnih pesmi.

Pregled zadnjih vojnih dogodkov v Tuniziji

Italijanski vojščaki so zaradi hrabrosti vzbudili občudovanje nemških tovarišev in nasprotnikov

Rim, 7. aprila. s. Kdor si ogleda zadnje dogodke v Tuniziji, bo jasno spoznal medsebojno odvisnost in umno zvezo med raznimi premiki onih sil, ki se bojujejo na severnem, zahodnem in južnem tunizijskem bojišču. Čeprav so bile armade sprva ločene, niso delovale kot enota zase, marveč kakor deli enega samega stroja, ki ga je bilo z naglimi gibanji zlahka mogoče trdno sestaviti in varno povezati. Ko je angleška osma armada v drugi polovici marca nabrala mnogo sil, je bilo takoj jasno, da namerava udariti na Maretsko utrjeno rto in napadati z juga. Zato je severna osna armada začela napadati na severnem odseku, da bi se tako ognili istočasnega napada na dveh odsekih. Ta nastop se je zaključil s popolnim uspehom za sile osi: zasedle so križišče Gebel Abjod in nasprotniku iztrgale iz rok zveznic, ki se tamkaj steka, zajele več tisoč ujetnikov in mnogo orožja ter s tem prekrizale načrte zavezniškega poveljstva.

Vedenje onih čet v tej prvi ofenzivi je bilo nadvse sijajno: vpricho mrtvih, ki so padli na polju časti, in hrabrih oddelkov, ki so bili v bojih, je poveljnik oddelka italijanskih bersaljerjev prejel odlikovanje železnega križa. Nasprotnik sam je izrečno priznal polet in vneto italijanskih operjenih vojščakov, ko je v londonskem uradnem glasilu »British Official Press« 14. marca zapisal: »Italijanski bersaljerji se nenavadno hrabro bojujejo tudi v severni Tuniziji.«

Visoki komisar predseduje seji pokrajinskega odbora za preskrbo in cene

Ljubljana, 7. aprila. V vladni palači je Visoki komisar predsedal seji pokrajinskega odbora za vzpostavitve preskrbe, za razdelitev in cene industrijskih izdelkov in poljskih pridelkov in razdeljevalne službe.

Pri tej priliki je pred obravnavo vprašanj, ki so bila postavljena na dnevni red, Ekscelencija Grazioli govoril o gospodarskem stanju pokrajine. Glede prehrane je ugotovil, da se je normalno razvijala preskrba in razdeljevanje racionaliziranih predmetov, poudaril pa je, da so nastopile težave pri preskrbi z mesom, mlekom, in premenljivih primerih pa tudi pri sadju in zelenjavi. Istočasno je objavil, da je dal pristojnim organom navodila, da se te nevarnosti, ki so nastale zaradi posebnega položaja v pokrajini, čim prej docela ali vsaj delno odpravijo.

Glede mleka je sporočil, da bodo izdani zelo strogi ukrepi, da bi se zagotovilo mleko otrokom, bolnikom in starcem, kakor tudi bolnišnicam in zavetnicam.

Kar zadeva sadje in zelenjavo, so se pospešila dela za vključitev pokrajine v narodni načrt za razdeljevanje sadjarskih in vrtnarskih pridelkov, da bi se tako zagotovila dobava blaga iz pridelovalnih krajev.

Zaradi dobave mesa bodo pomnoženi dogoni živine tudi v manjših krajih, da se bo doseglo število 40%, kakor velja v ostalih delih Krajevine za oddajanje živine, v veljavi pa bodo ostala vsa določila o kakovosti glav, ki jih bo treba na teh dogonih oddati.

Glede nadzorstva nad živili in nad cenami najvažnejših življenjskih potrebščin je Visoki komisar izjavil, da bo poostren nadzor po za to določenih uradnih, da bi tako izboljšali sramotno "črno boro", ki po svojem delovanju najbolj škoduje manj premožnemu ljudstvu.

Pri teh ukrepih oblasti pa morajo z vneto sodelovati vsi potrošniki in vse ljudstvo, ki mora ne samo odklanjati blago po višjih cenah in večjih količinah, kakor je oblastno določeno, marveč brez usmiljenja naznaniti krivice, da bodo prejeli pravično kazen.

Odbor je potem obravnaval razna vprašanja na dnevnem redu: cene najvažnejših življenjskih potrebščin, razdelitev živil, urejanje priključkov na plin, izdelavo tipiziranega pohištva, pridelovanje in trgovanje ter razdelitev lesa.

Po ukrepih Visokega komisarja, izdane za znižanje davkov in pristojbin za najvažnejše življenjske

ke potrebščine, so že bile znatno znižane cene v nadrobni prodaji nekaterih potrebščin, ki se obilneje trošijo, in sicer:

testenine od L. 4.15 na L. 3.90;
riž od L. 3.15 na L. 2.70;
olivno olje od L. 15.80 na L. 14.70;
maslo od L. 28.90 na L. 28.40;
maest od L. 18 na L. 17.

Manjša znižanja so bila določena še za nekatere druge potrebščine, dočim je bila v zvezi z nadrobni cenami malo zvišana cena sladkorju od L. 7.90 na L. 8.25 in mleku od L. 2.20 na L. 2.50 za liter.

Znatno bolj znižane pa bodo v zvezi z gornjimi odredbami Visokega komisariata cene oblačil, za katere znašajo znižani davki in pristojbine na leto 10 milijonov.

Glede lesa pa je bilo urejeno tako, da bo poveljstvo gozdne milice skrbelo za pridelovalni načrt do 31. marca 1944-XXII, natančnejše odredbe pa bodo medtem izdane za dovršitev del.

Navzočni so se priglasi k besedi pri raznih vprašanjih, ki so jih obravnavali.

Ob zaključku razgovora je Visoki komisar ponovno poudaril, da je treba cene za življenjske potrebščine izenačiti z cenami po drugih pokrajinah v Kraljevini, podobno kot je urejeno glede davkov.

Ce se ozremo na važne sklepe odbora za preskrbo in cene, moramo v prvi vrsti poudariti znižanje cen rižu, testeninam, olju, maslu in masti kot bistvenim sestavinam današnje prehrane najširših slojev prebivalstva. Blagodejnost tega ukrepa bo zlasti čutilo delovno ljudstvo, to je tisti del, ki se nedvomno najbolj disciplinirano drži vseh predpisov glede reda v prehrani. Ta je zdaj dobil za svojo disciplino nagrado. Tudi ni dvoma, da bo prav najširšim slojem najbolj koristil vedno ostrejši boj proti črni borzi, ki z odtegotvovanjem najrazličnejšega blaga, dostopnega po odevskih cenah samo premožnejšim, ogromno škoduje ravno ljudski večini ter delovnim slojem. In dolžnost najširših slojev, ki zaradi črne borse najbolj trpe, je, da pri pobujanju tega socialnega zla pomagajo z vsemi silami ter sodelujejo z oblastmi pri neusmiljenem preganjanju silaherne špekulacije, navijanja cen, verižništva, nedovoljenega kopičenja blaga itd. Široki sloji, ki gornja sklepe pozdravljajo, bodo to svojo dolžnost nedvomno tudi docela izpolnili.

Visoki komisar na obisku pri železniškem Dopolavoru in v glasbeni šoli »Sloga«

Ljubljana, 8. aprila. Visoki komisar je obiskal železniški Dopolavor, lepo in delovno ustanovo, ki razvija svoje blagodejno vzgojno delovanje v palači železniškega ravnateljstva. Sprejeli so ga inž. Gianaroli kot zastopnik načelnika železniškega odposlansva, inž. Finc kot zastopnik ravnatelja slovenskih železnice, comm. Sorsala, načelnik uslužbenskega urada pri železniškem odposlansvu, dr. Lucchesi, pokrajinski nadzornik Dopolavora, ter inž. Sardo od železniškega združenja, inž. Guerra, ravnatelj železniškega Dopolavora, ter športni referent pri Dopolavoru g. Pušenjak.

Med izločitvenimi tekmami v namiznem tenisu se je Ekscelencija Grazioli ustavil v veliki športni dvorani pri igralcih ter razdelil nagrade zmagovalcem. Zanimal se je za napredek raznih drugih panog pri športnem odseku Hermes.

Nato je obiskal kulturni odsek železniškega Dopolavora. Tam si je ogledal delo potujoče knjižnice, ki je bila ustanovljena pred kratkim, a je že kar dobro preskrbljena s knjigami, ki so pri članih zelo zaželeni. V kulturni odsek spada tudi glasbena šola »Sloga«. Ima okoli 200 gojencev, ki jih poučuje kakih 15 učiteljev. Iz te šole, ki jo z veliko ljubez-

nijo obiskujejo otroci železniškega osebja, je prišlo že več poklicnih, dobro izurjenih glasbenikov. Pri obisku pouka je Visoki komisar prisostvoval prireditvi, ki je bila njemu na čast. Pri tem ga je spremljal g. Svetel, ravnatelj glasbene šole.

V kulturnem odseku polvalno deluje tudi šola za italijansko, ki ima 15 zelo obiskovanih tečajev. Nato si je Visoki komisar ogledal menzo slovenskih železničarjev, menzo italijanskih uradnikov ter prostorno in moderno kuhinjo, kjer so tudi gospodinjice tečaj, ki jih vodi ga. Prašnikarjeva.

Med ogledom so inž. Guerra in drugi funkcionarji, ki tako navdušeno sodelujejo z njim, Visokemu komisarju razlagali podrobnosti organizacije ter njeno praktično poslovanje. Ko je odhajal s se-deža železniškega Dopolavora, je Ekscelencija Grazioli izrekel voditeljem pohvalo za delo v prvem letu organizacije. Sporočil je, da je glasbenemu društvu »Slogi« nakazal prispevek 10.000 lir, drugi prispevek pa šoli.

Z Gorenjskega

Gauleiter je govoril koroškimi častnikom. V dvorani hotela Sandwirt je v petek dopoldne v nazočnosti generala Materna govoril gauleiter dr. Rainer koroškemu častniškemu zboru. V svoji hiziavanji se je dotaknil važnih narodnopolitičnih vprašanj Koroške, pri čemer je osvetlil posebne razmere na Gorenjskem in v jezikovno mešanih ozemljih. Izvajanja gauleiterja so navzoči častniki nagradili z močnim prihrjevanjem.

Na vzhodni fronti so padli: 19letni planinski lovec Ferdi Schwarz, 20letni planinski lovec Rudolph Machater, 21letni desetinik v planinskem lovskem polku Hans Sima, 20letni desetinik pri grenadirih inž. Franz Walten, 29letni pripadnik SS-oddolke Hans Hubmann, večkrat odlikovan, ki se je udeležil vojne na Poljskem, v Franciji in v Grčiji, 22letni desetinik in vodja baterije Walter Outchar, 24letni član SS-oddolke Hans Sitar, 21letni desetinik v planinskem lovskem polku Erich Wiederschwingler, 24letni pehotni desetinik Karl Wieltseh, 21letni desetinik Wilhelm Derschmidt in 80letni bivši avstrijski legionar desetinik Walter Konegger. V bojih na vzhodu se je smrtno ponesrečil šolski upravitelj in krajevni

Visoki komisar in Poveljnik armadnega zbora pri Kr. karabinjerjih

4. aprila je ob 9.30 prisel Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na poveljstvo Kr. karabinjerjev, da bi pregledal nekatere važne predmete, ki so jih karabinjerji te skupine uplenili partizanom. Ekscelencija Grazioli je izrazil živo zadovoljstvo nad nedavnimi sijajnimi službenimi nastopi, ki so jih izvedli karabinjerji.

5. aprila ob 12 je Ekscelencija poveljnik armadnega zbora obiskal poveljstvo Kr. karabinjerjev v Ljubljani. Najprej si je z živim zanimanjem ogledal nekatere važne predmete, katere so karabinjerji nedavno odvzeli partizanom, nato pa svedčan v navzočnosti oboroženega oddelka izročil nekaj vaških hrabrostnih odlikovanj karabinjerjem, ki so se izkazali v nedavnih službenih nastopih. Ekscelencija Gamba je izrekel svoje živo zadovoljstvo nad učinkovitim prispevkom, ki ga skupina Kr. karabinjerjev daje v borbi zoper partizansko gibanje.

Prispevek trgovcev in obrtnikov Podpornemu zavodu

Zeleč dati svoj prispevek k obsežnemu udeleževanju Pokrajinskega podpornega zavoda pri Visokem komisariatu za mesto in pokrajino, sta združeni trgovci in obrtniki pri Pokrajinski zvezi delodajalcev poslali Ekscelenci Visokemu komisarju znesek 62.550 lir odnosno 5295 lir za podporne namene.

Kazni za prekrške oskrbovalnih predpisov

Urad za nadzorstvo cen sporoča, da so bile v drugi polovici meseca marca izrečene po Kr. Kvesturi v Ljubljani naslednje kazni za kršilce oskrbovalnih predpisov:

Za nedovoljeno zvišanje cen: Znidarski Rudolf, delavec, Bučna vas, kuzen 500 lir; Sacconani Nella, zasebnica, cesta Šoše divizije 5, globa 1000 lir; Zupančič Janez, posestnik, Črnomelj 110, 1500 lir; Mikšič Franc, restavratore, Slomškova 5, 3000 lir; Bratina Marija, gospodinja, Linhartova 28, 1000 lir; Latonja Marija, gospodinja, Bleiweisova 41, 500 lir; Avsec Franciška, prodajalka, Dolenska 12, 500 lir in 10 dni zaprtje obrata; Habjan Tereza, gospodinja, Viš 84, 200 lir; Vidmar Josip, poslovodja, St. Petrska 13, 1000 lir in 10 dni zaprtje obrata; Baloh Antonija, trgovka, Slomškova 7, 500 lir in 10 dni zaprtje obrata; Bučica Ana, poslovodkinja, Františkanska 10, 500 lir in 15 dni zaprtje obrata; Roš Barbara, prodajalka, Krakovski nasip 10, 500 lir in 10 dni zaprtje obrata.

Za skrilni nakup mesa na povikani cenil in na prepovedan dan: Gašnič Ignacij, mesar, Kladenska 13, 2000 lir globe; Ueman Adolf, mesarski pomočnik, Kladenska 24, 1000 lir globe in 10 dni zapora.

Za nakup govelega in telečjega mesa brez Predvojnega dovoljenja: Černe Franc, gostilničar, Zaloška 158, 1500 lir in 15 dni zaprtje obrata; Marolt Ivan, uradnik, Dolenska 30, 500 lir.

Za nedovoljen prevoz moke: Paravani Milan, dijak, Nemška vas 28, zaplenitev blaga; Kastelic Avgust, dijak, Ponikve 20, zaplenitev blaga; Pečar Ludvik, uradnik, Zalokarjeva 11, 500 lir.

Za opuščenje izročitve določenih količin mleka: Preduzi: Klobučnik Ivan, Viš 49, 1000 lir.

Za odtegnitev blaga normalni potrošnji: Smolec Karol, železnik, Grič 500 lir; Šauerl Rozo, gospodinja, Brejčeva 30, 500 lir; Koch Zora, uradnica, Knežova 37, 500 lir.

Za skrilno klanje: Železnik Ana, gostilničarka, Lanšček, naznanjena okrajnemu civilnemu komisariatu v Novem mestu.

Za nedovoljen prevoz raeloniranih živil: Polajnar Režka, gospodinja, Žužemberk, naznanjena okrajnemu civilnemu komisariatu v Novem mestu; Štrumbelj Ana, gospodinja, Dvor, isto.

Za nezakonito navedbo v registru prejema in oddane raeloniranih živil: Vidmar Karol, pek, Rimska 6, 3000 lir in 30 dni zaprtje obrata.

Za odvzem odrezkov za cel mesec namesto dnevnega: Rajčević Aleksander, gostilničar, Vidovdenska 2, 500 lir.

Za prodajo živil za ševile po nedovoljeni ceni: Oblak Josip, trgovec, St. Petrska 8, 1000 lir.

Za nakup in prodajo volnenih odpadkov in drugih po nedovoljenih cenah: Grebene Alojzij, trgovec, Velika dolnarska 15, 1000 lir globe.

Za prodajo pečle svoje proizvodnje po nedovoljeni cenah: Lesar Ignacij, trgovec, Ciklarjeva 15, 1000 lir; Setina Rok, Predvojnica 21, 300 lir; Sušnik Alojzij, trgovec, Zaloška 21, 300 lir.

Za prodajo škatele z kolonjsko vodo po nedovoljeni ceni: Florjančič Alojzij, drogerist, Peruškova 10, 500 lir.

Za prodajo proizvodov lastne tovarne po nedovoljeni cenah: Lajovic Milivoj, tovarnar, Kamniska 20, 3000 lir.

Za prodajo in izdelovanje ogrevanih naprav brez dovoljenja: Kraigher Franc, uradnik, Parmova 41, 300 lir in Krek Pavel, kotlar, Cesta na Brdo 141, 300 lir.

Za opuščenje izvešene cenika: Andrejčič Marija, Funtkova 22, 500 lir; Robida Antonija, posestnica, Zg. Kašelj 8, 500 lir.

Letošnje »ŠMARNICE«

ki jih je spisal dr. Ivan Ahčin, so izšle. Dobite jih pri Pripravljalnem odboru petih prvih sobot, Pred škofijo 1, I. nadstropje, ali pa v Ljudski knjigarni.

Šmarnice so tiskane tudi na boljšem papirju in vezane. Te boljše bodo v prodaji čez nekaj dni.

skupinski vodja v Cerkljah pri Kranju Alfred Huber. Dne 25. februarja je v neki vojaški bolnišnici umrl in so ga naslednjega dne pokopali.

Ljubljana

Koledar

Četrtek, 8. malega travna: Albert, škof in mučenec; Konceza, mučenica; Dionizij, škof; Edezi, mučenec.

Petek, 9. malega travna: Mar. Kleofova, sveta žena; Tomaž Tolentinski, mučenec.

Obvestila

Riko Debenjak bo odprl svojo razstavo v nedeljo, 11. aprila, v Galeriji Obersnel. Razstavlja olja in grafiko. Posebnih vabil za razstavo ne bo, zato opozarjamo tem potom prijatelje umetnosti nanjo. Razstava bo odprta vsak dan od 9-18 nepretrgoma in bo trajala do 2. maja.

Licitacija zapadlih predmetov bo v ponedeljek, 12. t. m., ob 15 v mestni zastavljalnici na Poljanski cesti št. 15.

XII. simfonični koncert letošnje sezone bo prihodnji ponedeljek, t. j. 12. t. m., v veliki univski dvorani. Koncert bo vodil naš priznani dirigent Drago M. Šijanec in bo imel naslednji spored: 1. Verdi: Sileitske večernice — predigra k istoimenski operi; 2. Čajkovski: Simfonijska št. 5 v e-molu; 3. Dvořák: Dva slovanska plesa. To so ponovitve, katerih prva letošnja izvedba je izredno uspešna na prejšnjih simfoničnih koncertih. Predprodaja sedežev se bo začela jutri, v četrtek dopoldne v Knjigarni Glasbene Matice. Koncert se bo začel točno ob pol 8 zvečer, kakor običajno v veliki univski dvorani.

Milan Skrbinec »Zmaga luči«, misterij, v nedeljo, 11. aprila, ob 7 zvečer v frančiškanski dvorani. Režija Milan Skrbinec. Vstopnice dobite od danes dalje v trgovini Stilogoj in na dan predstave pri dnevnih blagajni.

Dramsko delo, ki nas ponese na Daljni vzhod, je »Praznik cvetočih češenj«. Čeprav se dejanje odigrava v tujem svetu, ki je za nas vedno poln mikavnosti in skrivnosti, nam je e svojo pretresljivostjo zelo blizu. Igro bo v nedeljo, 11. aprila, ob pol 7 zvečer uprizoril Rokodelski oder. Predprodaja vstopnic bo na dan predstave od 10-12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12, I. nadstropje, desno.

»Pastirčkova nebesa«, ta nova mladinska knjižica, delo pisatelja »Pohorskih pravljic« Jožeta Tomažiča, je izšla v založbi Ljudske knjigarnice. Vsebuje 50 spretnih in živih ilustracij Jožeta Beraneka. »Delo samo zaradi zanimive vzgojne vsebine priporočamo. Citatelji našega lista poznajo te legende iz elikance, ki je izhajala v našem listu pod naslovom »Pastirček«. Mladina, ki je to slikanico v našem listu vsak dan tako nestrpno čakala, sedaj pridno sega po cenenih knjižicah, ki veljajo le po 8 lir.

Pomarančni olupki na hodnikih in cestah niso samo znamenje nerednosti nekaterih ljudi, ki jim ni za snago in red na cestah, temveč so tudi prav nevarni, da kdo ne pade in se ne poškoduje. Zato so naši listi že večkrat grajali grdo razvado odmetavanja pomarančnih in drugih olupkov, papirja in vrečic za sladoled ter drugih odpadkov kar na ceste. Ceste in ulice v okolici živilskega trga in ob prodajalnah s sadjem so res kar nastlane z olupki, čeprav je mestna občina obesila kakih 200 koskov za smeti na vseh primernih prostorih. Spet opozarjamo obsestvom in še posebno mladim, naj pomarančne olupke in druge odpadke meče samo v te koške, da se izogne kazni in pokaže več smisla za red.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Četrtek, 8. aprila, ob 18.30: »Veliki mož«. Red Četrtek.

Petek, 9. aprila: Zaprtio.

Šobota, 10. aprila, ob 18.30: »V času obiskanja«. Premiera. Red Premierski.

Nedelja, 11. aprila, ob 15: »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. — Ob 18.30: »Prava ljubezen«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Opera:

Četrtek, 8. aprila, ob 18: »Madame Butterfly«. Premiera. Red Premierski.

Petek, 9. aprila: Zaprtio.

Šobota, 10. aprila, ob 18: »Zemlja smehljaja«. Opeteta. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Nedelja, 11. aprila, ob 10.30: »Sirota Marko«. Obu-ti maček«. Prireditve GILL-a. — Ob 18: »Thais«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

ROKODELSKI ODER

V nedeljo, 11. aprila, ob pol 7 zvečer: izvirno dramsko delo »Praznik cvetočih češenj«. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10-12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrkova 12, I. nadstropje, desno.

Nekaj mladih dolenskih prašičev je še na razpolago pri Malem gospodarju, Gallusovo nabr. 33.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

»Dalje je tudi pomagal Hagnu pri številkah 1.« begu, je prikimal državni pravnik.

»To pa je bilo še mnogo preprostejša stvar,« je dejal Dick. »Menda se ne motim če rečem, da je bil in-spektor, ki ga je videl stražar oditi iz zgradbe ob približno pol treh, v resnici sam Hagn. Ko so Balderja privedli v celico, je imel pod svojo obleko obtečeno še uniformo inspektorja. S seboj je imel spone in ključ, s katerimi je lahko Hagn odprl vsaka vrata. Saj ni njega nihče pregledal in preiskal. In zato sem jaz in tudi Elk odgovoren. Glavna nevarnost, v kateri smo vedno bili, pa je bila ta, da je Balder lahko povedal vtiakni svoj nos ter bil o vsaki numeravani akciji proti žabarjem točno poučen ter jih je zato lahko pravočasno posvaril.

Njegovo pravo ime je Kramer. Po rodu je Litvanec. Bil je izgnan iz Nemčije zaradi revolucionarnih dejanj. — Star je bil osemnajst let. Dve leti nato je prišel v Anglijo, kjer je dobil nameščenje pri policiji. Kdaj je stopil v stik z žabarji, ne vem. Toda zdaj je dokazano, da je možak naredil mnogo kupčij, ki niso v skladu z obstoječimi predpisi in zakoni. Menim pa, da ga bo zelo težko obdolžiti umora, preden ne bomo imeli v pesti samega žabarja

»Ali se držnete zares upati, da boste ujeli žabarja številka 1?« ga je precej dvomeče vprašal šef.

Dick Gordon se je le naklonil in smehljaj.

O umoru, izvršenem nad Maitlandom in njegovo sestro, še niso prišli nobeni novi podatki in Dick je z veseljem izrazil ta kratek odmor.

Ela Bennettova je bila pravkar na vrtu ter je bila zaposlena pri nič kaj idiličnem poljskem delu: kopala je namreč krompir. Dick se je pripeljal v Horsham s svojim lepim avtomobilom ter se ustavil pri vrtnih vratah.

Ela si je obrisala roke ob predpasnik ter mu hitela nasproti.

»To je pa lepo presenečenje,« je dejala veselo in zardela. »Zdaj ste pa zares preobloženi z delom, ko se vsak dan dogodi kaj nepričakovanega. Davi sem brala v dnevniku o večerajšnjem dogodku. Ali ni to strašno? Ubogi go-spod Maitland! Dvakrat je bil tukaj in je bil vsakokrat ves iz sebe in obupan!«

»Ali pa tudi veste, da je zapustil vse svoje premoženje gospodu John-sonu?« jo je vprašal.

»Ali res? Saj to je vendar sijajno!« se je veselila Ela.

58

»Ali vam ugaja gospod Johnson?« je dejal.

»Da, saj je tako ljubezniv možak,« je dejala. »Sicer ga ne poznam preveč dobro, toda napram Rayu je bil vedno ljubezniv in mu je prihranil marsikatero neprijetnost. Radovedna sem, če ga bo tudi sedaj, ko bo lastnik vsega podjetja, sprejel nazaj v službo?«

»Jaz bi pa rad vedel, če vas bo vzel k sebi,« beseda mu je sila nerada šla z jezika.

»Kaj mislite?« ga je vprašala začuden.

»Johnson vas ima močno rad: tega ni nikoli skrival. Sedaj je zelo bogat. Ne mislim s tem reči, da bi to pome-nilo vse v vašem življenju!« je hitro dodal. Nato pa ji je mirno in tiho rekel: »Jaz nisem preveč bogat... to da...«

Nežni prstki, ki jih je držal v svoji roki, so ga močno stisnili; naenkrat pa je stisk odnehal.

»Jaz ne vem,« je rekla in se obrnila od njega, »oče je rekel...« ob-tavljala se je nekoliko. »Ne vem, če bi bil oče s tem spoznavem, ker je mnenja, da zija med našo in vašo rodbino preglobok družabni prepad.«

»Neumestno je zaklical Dick ježno. Razen tega pa je še nekaj — Bilo ji je zelo mučno priti z besedo na dan. »Ne vem, s kakšnim poklicem se ukvarja oče, toda nekaj čudnega že mora biti, ker ne mara o tem nikdar govoriti. To mora biti neko

delo, ki ga niti on sam ne smatra za častno.«

Zadnje besede je izgovarjala tako tiho, da jo je komaj razumel.

»No, in če predpostavljamo, da vem tudi najslabše, kar je mogoče o vašem očetu?«

Stopila je za korak nazaj in ga gledala s strmečimi očmi.

»Ah, Bog! Kaj je to, Dick?«

Odkimal je. »Morda ničesar ne vem, morda je to le moje domnevanje. Toda vi mu ne smete reči, da jaz kaj vem, ali da kaj sumim. Prosim vas, da mi to slovesno obljubite!«

»In če bi vse vedeli o njem, ali bi to kaj spremenilo razmerje med nama?« ga je vprašala popolnoma tiho, zroči mu ljubeznivo v oči.

»Nič ne more spremeniti moje odločitve,« je dejal odločno.

Utrgala je cvetko in je trgala list za listom. »Ali je... ali je... ne, ne, ne recite mi ničesar!«

Objel jo je okrog ramen ter jo z roko pobožal pod nežno bradico.

»Srček moj,« ji je dejal ter pri tem čisto pozabil, da ima pred seboj še veliko in neprijetno dolžnost: nam-reč razjasnitev umora.

John Bennett se je srčno veselil, da je bil Dick pri njih, ker bi mu rad sporočil veselo novico, ki je zanj pomnila velik uspeh. Pokazal je Dicku izrezke iz dnevnikov in strokovnih časopisov, ki so imeli različne naslo-ve: »Krasni naravni posnetki,« »Ob-čudovanja vredni posnetki amaterja«

itd. Tudi je prejel nakazilo, glasečo se na precej visoko vsoto kot odkup-nino za njegova dela.

»Vi niti ne veste, kaj vse to po-meni zame, Gordon,« je rekel. »Opro-stite, gospod kapetan Gordon!« je hitro popravil. »Pozabljam namreč, da ste častnik. Če bo le moj sin prišel k pameti in se vrnil domov, naj mu bo odpuščeno. Godilo se mu bo, vsaj tako, kakor si je vedno želel. Žal je prav sedaj v tistih letih, ko so mladi možje najbolj prismojeni. Včasih postanejo taki mladeniči ničvredneži, nekateri pa postanejo izvrstni, državni potrebni in koristni ljudje, ki s po-nosom in veseljem lahko gledajo na svoja mladeniška leta. Upam, da bo Ray med slednjimi.«

Dicku je bil ljubo, da je slišal starega tako govoriti, kajti tudi on ni videl v Rayevem dejanju nič drugega, ko dejanje objestnega mladeniča, ki je storil nekaj, za kar se bo vedno kesal.

»In če se bo moje delo še ugod-nejše razvijalo, bom že čez leto dni umetnik, ki živi le za svojo zabavo,« je rekel John Bennett. Veselje nad priznanim uspehom mu je vrnilo de-set let življenja.

Bennette je rekel, da bi moral oditi v Dorking. Ker je Dick menil, da gre po kaka pisma, ki jih je pri zadnji vožnji v Dorking dal nasloviti tja, mu je ponudil svoj avtomobil. Bennett je odklonil Dickovo prijazno povabilo.

Slovesen pokop prečenskih žrtev

Pred dnevi so izkopali v dolinici pod gradom Hmeljnikom župnika Janka Komljanca, Murglja Toneta in Lojzeta ter Pašica Lojzeta — Uradni zapisnik o tem izkopu in žrtvah je spet en dokument več o najsrmatnejših grozodejstvih Osvobodilne fronte

Novo mesto, 7. aprila.

Lansko leto 15. junija ponoči so komunistični oddelki navalili na župnišče v Prečni in nasilno odvedli župnika g. Komljanca Janka, njegovega hlapca Pašica Alojza ter kmečka fanta iz Daljnega vrha Murglja Antona in Alojza. Odvedli so jih za grad Hmeljnik. Kolikor se je dalo kasneje ugotoviti, so jih v svojem taborišču strahotno mučili ter nato ubili. Za njih grob so ljudje vedeli, niso si pa upali do zadnjega časa ničesar ukreniti, da bi bila trupla izkopana in pokopana v blagoslovljeno zemljo.

V soboto, 3. t. m., je šel oddelek vojaštva ter udarnega bataljona na Hmeljnik, da omogoči izkop. Trupla so ležala v skupnem grobu v dolinici severno od gradu. Uradni zapisnik o izkopu in ogledu vsebuje sledeče podatke:

Prečenski župnik Komljanec Janko: na levi, kakršen je bil živ, na desni, kakršen je bil, ko so ga osvobodili partizani v znamenju OF. Kaj porečejo na to partizanski minister za vero, pobegli kaplan Mikuž, in tisti, ki njegovo »versko« delovanje zagovarjajo.

Ekshumacija žrtev je bila dne 3. aprila 1943 ter so pri odkopu sodelovali kot prič: Komljanec Janko, Prečna 1, brat umorjenega župnika, Murgelj Jože, pos. sin, Daljni vrh 9, brat umorjenih Murglja Antona in Alojza, Zagorci Josip, župan občine Prečna ter Mihevc Ivan, odvetniški kandidat, Novo mesto. Da bi se strokovno zdravniško ugotovile poškodbe na truplih pokojnih, je bil naprošen okrajni sanitetni referent g. dr. Korbar, da strokovno pregleda trupla in ugotovi nasilne poškodbe na truplih pokojnih.

Vse žrtve so se nahajale v skupnem grobu, ki je ležal v dolinici severno od gradu. Grob je širok 60 cm, dolg 1,50 m in globok 1,10 m. Po grobišču je bilo nametano dračje in suhe veje. Preko groba je bila položena leštev, na kateri so po trditvah očividcev iz gradu prinesli komunisti pok. Murglja Antona, ki je imel zlomljeno nogo. — Ker so bila trupla zelo dobro ohranjena, se je identiteta posameznih trupel dala lahko ugotoviti.

Na vrhu v grobu je ležal obločen le v hlače Murgelj Anton, pos. sin, Daljni vrh 9, rojen 10. decembra 1918, obrnjen navzdol ter potisnjen v glavo med skalo, roke spodvite pod telo. Leva noga je bila zavita v cunj, ki so bile močno krvave, noga je bila zlomljena. Povsem točno se je dalo ugotoviti, da je bila leva stran glave popolnoma razbita: to je spodnja čeljust, leva ličnica in senčna kost. Tudi na levi strani glave so se poznali znaki močnih udarcev. Po izjavi zdravnika so bili vsi udarci prizadeti s topim orodjem, verjetno s kopitom puške. Gornja ustnica je bila z nosom odrezana. Pokojnik je umrl zaradi teških poškodb na glavi, ki so bile po izjavi zdravnika vse smrtno.

Spodvit pod njo mje ležal obločen v hlače in srajco in obut v vojaške čevlje Murgelj Alojz, pos. sin, Daljni vrh 9, rojen 12. januarja 1913. Kolikor se je dalo ugotoviti, je bil obraz močno nakažen, ustnica skupno z nosom odrezana, desna rama, leva spodnja čeljust in ličnica popolnoma razbiti. Na hrbtu je bila koža že močno razpadla,

iz česar se sklepa, da je bila žrtev na hrbtini strani močno stopena in so podpluta mesta hitreje razpadala. Vse rane na glavi so bile od poškodb, ki so bile smrtno.

Truplo tretje žrtve, Pašica Alojza, roj. 13. marca 1921, župniškega hlapca, je ležalo z obrazom potisnjenim na levo stran prsi župnika, ki je ležal pod njim. Leva noga je bila obrnjena pravokotno navzgor, leva roka izvlečena izpod telesa in zavita na hrbet; verjetno je bila roka v zapestju zlomljena. Ugotoviti so se dale sledeče poškodbe: Leva noga dvakrat zlomljena in to tik nad kolenom; in nekoliko nad stopalom, zgornja ustnica z nosom odrezana, leva čeljust, ličnica in senčna kost popolnoma razbiti. Rane so bile prizadejane s topim predmetom in emrtno.

Na dnu v jami je ležal župnik Komljanec Janko, roj. 26. junija 1892. Nogi je imel močno razkrceni, ekrceni in potegnjeni k telesu tako, da mu je mogel med nogami ležati Pašic Alojz. Truplo župnika je bilo zelo dobro ohranjeno. Glavo je imel potegneno nazaj, obrnjeno na desno pod skalo. Roke je imel na prsih prekrižane. Na truplu so se ugotovile sledeče poškodbe: lobanja na zadnji strani popolnoma razbita, desna spodnja čeljust in ličnica zdrobljeni, zgornja ustnica odrezana, na hrbtu s krvjo podpluta mesta močno razpadla. Rane so bile prizadejane s topim predmetom, verjetno s puškinim kopitom.

Razen naštetih poškodb so imele žrtve še več drugih. Zaključek: žrtve so bile zverinsko mučene, preden jih je smrt rešila strašnega trpljenja.

Na Hmeljniku, 3. aprila.

Trupla so bila nato prepeljana v Prečno ter v cerkvi položena na mrtvaški oder.

V nedeljo, 4. aprila, popoldne je bil pogreb. Vodil ga je g. prošt iz Novega mesta Cerin Karel z asistenco 10 duhovnikov. Pogreba so se udeležili polkovnik Mirabella v zastopstvu vojaške komande, tajnik okrajnega komisarija Varini Giuseppe v zastopstvu okrajnega komisarija, politični tajnik Varini Alfio, gvardijan francišanskega samostana v Novem mestu in vsi okoliški župniki ter nad 2000 ljudi iz Novega mesta, Prečne in okolice.

Polnoštevilo je bila zlasti zastopana občina in fara Prečna z županom, občinskim odborom, učiteljskim, šolsko mladino in verskimi organizacijami. V sprejodu je bila tudi četa italijanskega vojaštva in legionarjev, ki sta tudi držali stražo v cerkvi ob mrtvaškem odru. Truplo-g. župnika so nosili cerkveni ključarji, ostalih žrtev pa člani župniške Katoliške akcije.

Poslovilni govor v cerkvi je imel g. župnik Kres iz Vavte vasi, ki je v lepih besedah orisal lik g. župnika Komljanca, poštenega duhovnika ter idealnega duhovnika, in poveljeval njegovo žrtev kakor tudi žrtve njegovih sotrpinov. Zločin, ki je bil izvršen nad nedolžnimi žrtvami, naj sodi zdr-

† Murgelj Lojze in njegova grozotno razbita glava z znamenji OF na sebi.

va ljudska sodba in zgodovina, ki bo izpričala, da so vse žrtve padle samo zato, ker so bile neizprosni borci proti komunizmu, poštenu Slovinci, verni katoličani, ne pa izdajalci, kakor se je trdilo, ko se je gnusen zločin skušal opravičiti. Prišel bo čas, ko bodo te žrtve svetel zgled bodočim rodovom, kakor v stari zavezi zgled Makabejskih bratov, ki so za vero in dom umirali mučeniške smrti. Ob koncu govora je izrazil trdno upanje, da bo sv. Cerkev dvignila prečenske mučence na stopnjo ene slave in časti, kakor jo da tistim, ki so dali življenje zanjo. Sklenil je z besedami: »Verujem, da se bo to zgodilo kmalu in da bo še marsikdo od vas, ki se danes s solzami v očeh poslavlja od gospoda župnika in njegovih tovarišev v smrti, to poveljanje dočkal ter vesel pel Bogu zahvalno pesem, da je tudi naš narod dal za vero svetnike — mučence.

V slovo žrtvam je pevski zbor pod vodstvom šolskega nadzornika g. Skebete zapel v cerkvi prečesni pesem mučencem v slovo, prav tako pa na pokopališču pogrebno žalostinko.

Nedolžne žrtve, šele po devetih mesecih so tudi vaša trupla našla mir v blagoslovljeni slovenski zemlji, ki ga vaše duše že dolgo uživajo v večni slavi. Dokument o ekshumaciji vaših trupel obtožuje vse one narodne izdajalce, ki so nekaj tvojili morilec in roparske komunistične brigade, kakor tudi one, ki so jih po vaseh in mestih podpirali. Ta zapisnik je en dokument več v najsrmatnejši in najbolj zločinski dobi slovenske zgodovine.

Kazenske razprave na okrožnem sodišču

Mali kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. g. Josipa Baričeviča je sodil trem držnim vlomilcem, obtoženim velikega vzloma v Prečenski ulici. Bilo je lani v poletju. Lastnik Zibertove prodajalne odnosno male trgovske hiše v Prečenski ulici in ob vrtu francišanskega samostana g. Jakob Čepin je nekemu krovskemu mojstru povelil razna popravila in prekritje strehe. Pri mojstru sta bila kot pomagata zaposlena v Kočevju rojeni trgovski pomočnik 35 letni Jože Prhaj in 40 letni Ljubljancan Ivan Matjašič, ki sta v kriminalni evidenci zapisana kot potepuha in držna vlomilca, že večkrat kaznovana zaradi zločina tatvine. Ta dva sta zapazila, da se lahko skozi malo strešno okno pride v podstrežje in od tam po ozkih stopnicah v trgovino, kjer je bila zaloga raznih čevljev, perila in nogavic. Kmalu nato sta se sporazumela še s tretjim, brezposelnim šoferjem, 47 letnim Mihaelom Silijem, rojenim v Hrastniku. Napravili so načrt za vlom v Zibertovo prodajalno. S francišanskega vrta so na streho pristavili lestvo in fingirali, kakor da popravljajo streho. Splazili pa so se v prodajalno in prvič v avgustu odnesli večjo zalogo čevljev.

Lastnik je kmalu ugotovil, da ima na stelažah le prazne zavoje, iz katerih so mu čevlji na nepojasnjen način izginili kakor kafa. Da bi prišel na sled tatovom, je naprosil samostanskega brata Franceta Goleza, naj pazi in opazuje, če morebiti kdo prihaja na njegovo streho in od tam v prodajalno. Samostanski brat je opazoval gibanje neznanih ljudi. In 7. decembra je zasačil omenjeno trojico, ki je skušala odnesti iz prodajalne po strehi večjo zalogo čevljev in perila.

Državni tožilec je sedaj obtožil te tri drzne vlomilce zločina vzloma. Obtožnica navaja,

Splošna bolnišnica v Ljubljani sporoča:

Zivljenje nekaterih bolnikov je v nevarnosti, če se pri njih ne izvrši pravočasno pretok zdrave krvi. V ta namen se je tukajšnji bolnišnici javilo pred časom veliko število ljudi, ki so bili vedno pripravljati dati v potrebi kri bolniku. Zaradi izrednih razmer pa je njih število znatno padlo. Zato je potrebno, da se število dajalcev krvi poveča. Kri more dati brez škode za svoje zdravje le zdrav človek med 20 in 50 letom. Pretok krvi se izvrši brez bolečin. Dajanje krvi ni nikakr poklic, pač pa človekovo ljubno dejanje v bolezni pomoči potrebnim. Vendar se bolnišnica oddolži za dano kri s honorarjem, mestni preskrbovalni urad pa z dodatno živilsko nakaznico za 14 dni.

Zadnjemu pozivu so se odzvale predvsem žene, ki so dobrodošle: naj bi bile zgled moškim, zlasti krepi in bolj hranjenim. Potrebna zdravniška preiskava in pregled krvi se izvrši na I. krg. odd. vsak ponedeljek in sredo med 10 in 11. Podrobna navodila na deski pri vratarju splošne bolnišnice.

Osmi iz Mavsarjeve družine

danes v nov opomin vsem Slovincem, da komunisti to iztrebljenje našega naroda izvršujejo kot slepo in zločinsko orodje OF.

Truplo Janeza Cvelbarja so izkopali

Pred dnevi so odkopali truplo umorjenega Janeza Cvelbarja iz Volčkove vasi pri St. Jerneju. Janeza so partizani odpeljali z dela v vinogradu lani 9. julija in ga kmalu ubili. Pokojnikovo truplo je ležalo v plitvem grobu. Janez je ležal na obrazu, desno roko pa je imel podvito pod glavo. Desna stran glave je bila vsa razbita in razklana. Janeza so položili v blagoslovljeno zemljo v Šmarju pri St. Jerneju!

da so vsi trije trikrat pri belem dnevu med opoldanskim odmorom vdrli v Zibertovo prodajalno in odnesli med drugim 66 parov raznih čevljev, 56 parov moških in ženskih nogavic in razno perilo v vrednosti okoli 22.820 lir. Pred senatom so obtoženci priznali tatvino, le zaničali so, da niso odnesli toliko blaga, kakor ga jim našteva obtožnica. Čevlje so prodajali za sramotno nizko ceno po 70 do 100 lir par.

Bili so obsojeni: Jože Prhaj na 1 leto in 4 mesece, Mihael Sili na 1 leto in 8 mesecev ter Ivan Matjašič na 2 leti in 4 mesece robije. Zadnji ni sprejel kazni.

Na 8 mesecev strogega zaporja je bila pred sodnikom-podincem na okrožnem sodišču obsojena zaradi tatvine dveh otroških vozičkov v vrednosti 1800 lir omožena trgovska pomočnica Emilija Drčarjeva, rojena 4. marca 1901 v Eggenbergu pri Grazu v Nemčiji. Obe tatvini je tajila, toda priče so jo močno obremenjevale ter jo spoznale za osebo, ki je okrog ponujala napredaj oba otroška vozička. En voziček je prodala za 700 lir nekemu starinarju v Šiški, ki ima svojo zalogo starega pohištva v bližini gorenjskega kolodvora.

S štajerskega

Nujna prijava. Vsi, ki imajo v shrambi kakršne koli dele premoženja, zlasti pohištvo, motorna vozila, posodje in orodje onih oseb, katere so po 1. aprilu 1941 zapustile Spodnje štajerske, morajo to prijaviti najpozneje do 15. t. m. pri uradu povertjenika za uvrščevanje nemštva v Mariboru. — Kdor ne prijavi, bo kaznovan.

Rekord dvojčkov v Mariboru. Druga polovica marca je bila v Mariboru v pogledu rojstev posebno uspešna. Med 108 novorojenki (prejšnjo polovico 93) je bilo 8 dvojčkov. Prvi par sta bila dva dečka, sledili sta dve punčki, ostala dva para pa sta bila en fantek in punčka. Smrtnih primerov je bilo 59 nasproti 72 v prvi polovici.

Poroke v Celju. V Celju so se poročili Maksi-miljan Radoš in Olga Kragel, Marko Jamnikar in Tončka Pangerl, Janez Drolc in Francka Sibanc, vsi iz Celja, dalje Rudolf Kerček iz Celja in Olga Ambroževa s Teharja ter Edvard Pokorni iz Brezice in Danica Krušičeva iz Celja.

V St. Jurju ob južni železnici so se poročili: Viktor Kranjc in Elizabeta Krč ter Janez Salej in Alojzija Vošakova. Umrla pa sta 19 letni Martin Zupanc ter 39 letni Franc Pubec.

Obiski v celjski bolnišnici so odedel dovoljeni samo trikrat na teden, in sicer ob sredo, soboto in nedeljah od 13—15.

Iskra iz dimnika je zanetila 31. marca velik požar na podstrešju Tišlerjeve kovarice v Lobjnici, občina Ruše. Požar se je naglo razširil na 30 m dolgo tovarniško poslopje in je zgorelo vse ostrešje. Ogenj je delno uničil ali poškodoval tudi notranjo opremo, delavci in gasilci iz Ruš in Lobjnice so ostala poslopja rešili.

7 amolčani Napoleon

Ko so v Napoleonovi sobi praznili zaboje, ki jih je pripeljal s seboj Antonmarchi, so vsi pomagali, tudi sam Napoleon. Toda ko so prišli do cerkvenih predmetov, cesar ni maral, da bi se jih kdor koli dotaknil razen obeh duhovnikov, rekoč: »Gorje mu, kdor se dotakne teh predmetov! Pokličite oba duhovnika!«

Dokler je bil na prestolu, ni bil nikoli pri svetem obhajilu. Toda tudi glede tega je značilno njegovo odkritje in močato vedenje. Ob svojem kronanju bi moral po prastarem obredniku prejeti obhajilo. Če bi bil nevernik, ali če se ne bi menil za zakramente, bi tudi ta obred lahko miselno opravil in kar tako prejel obhajilo. Toda Napoleon ni maral nevedno prejeti zakramenta, zato se je rajši odrekel obhajilu. Tudi Pij VII. je to tako razumel.

Na veliko soboto se je postil z vsem svojim dvorom. Za druge postne dni se je dal oprostiti zaradi svojih zdravstvenih nerednosti. Napoleon je živel z Jožefino do kronanja samo v svetnem zakonu, mogoče že s skrivnim namenom, da bi se ločil od nje, kakor hitro ne bi dobil otrok. Od drugih pa je zmerom zahteval cerkveno poroko. Svoje ga svaka Murata je na primer prisilila, da se je poročil v cerkvi. Pred kronanjem je tudi svoj zakon z Jožefino uredil po veri, čeprav ga je pozneje razveljavil. Za razlog je navajal, da pri poroki ni bil navzoč »domači duhovnik« zaročencev, ki ni bil niti obveščen. Tridentinski shod pa zahteva tako navzočnost (vsaj v zastopstvu) kot potreben pogoj za veljavnost. Z Mario Luiso pa je sklenil pravilen zakon tudi s cerkveno veljavnostjo.

Zmerom mu je bilo zelo drago večerno zvonjenje »avemarije«. Proti koncu življenja je dal nekajkrat poklicati duhovnika. Da ne bi zbujal začudenja, je hotel, naj bi prihajal v meščanski obleki, na dan obhajila pa je hotel, naj »ne kaže nikomur, kaj nosi-

(namreč Najsvetejše). »Nekega dne (zvečer dne 20. aprila) mi je rekel general,« piše Montheim, »naj pokličem duhovnika. In je postavil: Potem naj pustite sama in se vrnite šele po duhovniškem odhodu. Toda nihče naj ne ve, da je bil Vignale nocoj pri meni. — Poslušal sem. Duhovnik je ostal pri cesarju eno uro. Ko sem se vrnil k cesarju, sem ga dobil zelo mirnega. Njegov glas ni izdajal nikakršnega razburjenja. Govoril je nekaj minut o veri, potem je zaspal.« Dne 21. aprila je rekel Napoleon Vignale: »Rojen sem bil v katoliški cerkvi, zato hočem izpolniti svoje dolžnosti in se poslužiti ugodnosti, ki mi jih nudi Cerkev.« Antonmarchi piše, da je nekega dne (dne 3. maja), potem ko je Vignale odšel iz cesarjeve sobe, opazil, da mu je podelil zakramente za umirajoče. Napoleon se je res spovedal in je dobil poslednje zakramente. Potem je izrekel telo prelepe besede: »Spravil sem se z vsem človeštvom.«

Nove primerjave

Ker poznamo Napoleonove zasluge za vero in njene služabnike, lahko najdemo tudi nekaj primerjav iz njegovega življenja.

Napoleon se je dvignil v obrambo duhovščine, tako da je ta lahko obnovila svoje delovanje v Franciji. Zato je tudi sam lahko užival dobroto, da sta mu v njegovem preganstvu pomagala dva katoliška duhovnika. Že leta 1818 je Napoleon izrazil željo, da bi imel pri sebi katoliškega duhovnika, in njegova rodovina je prosila papeža, da bodo ustregli tej želji. Papež se je takoj zavezal za to in zaukazal svojemu državnemu tajniku, naj stori pri zveznih državah vse, da bo dosegel izpolnitve želja Napoleona in njegove rodovine, zagotavljač, da bo njegovo srce neizmerno veselo, če se mu bo posrečilo olajšati Napoleonovo trpljenje. Posredovanje je uspelo in izbrali so kordišanskega duhovnika Buonavito in Vignala, ki sta prišla na Sveto Heleno dne 18. septembra 1819. Napoleon se je z njima pogosto shajal in poslej se je pokazalo vidno izboljšanje njegove volje in njegovega vedenja.

Vemo pa vendarle tudi, da je Napoleon dovolil, da so se ujetemu papežu približali samo tisti duhovniki, ki so bili naklonjeni cesarju in ki zato niso mogli biti za papeža primerni svetovalci. In

glej, tudi ujetemu Napoleonu so poslali dva duhovnika, izmed katerih ni bil nobeden primeren za tako pomembno nalogo. Buonavita je bil star in gluh ter že nesposoben misijonar, ki je le s težavo mogel kaj narediti. »Bojim se,« je rekel Napoleon, »da je dobri starček prišel sem samo zato, da bo tu pokopan. Nadsko mi je poslal človeka, ki je sicer nad vse vreden, vsega spoštovanja, a tako star in oslabil, da si sploh ne morem pomagati z njim.« Izbrali so ga samo zato, ker je bil nekaj časa spovednik Napoleonove matere in kneginje Paole ter zdaj ni bil poraben za kako drugo cerkveno službo, čeprav je bil mogoče sicer silno sposoben človek. Zaradi mrtvoudnega napada mu je odpovedal jezik, da je komaj mogel govoriti. Zato so mu dodali ob stran Vignala. Ta pa je komaj prišel iz semenišča. Bil je neizkušen, neveden, vihrav in prav zaradi svoje mladosti neprimeren, da bi mogel biti duhovni voditelj Napoleonu. Naj omenimo tudi, da je cerkveno pravilo, da misijonarja nikoli ne pošljejo samega v nekatoliške dežele.

Napoleonova nečimrnost je bila seveda zadeta, ker so »Njegovemu Veličanstvu« poslali navadna duhovnika. Zato je želel, da bi Buonavito podelili naslov prelata. Nekoč mu je celo rekel, naj nosi škofovski prstan. Starček se je hudo otepal in Napoleon je pristavil: »Jaz vam dovolim!« Ker se je ta še nadalje upiral, je cesar izjavil, da hoče in celo zahteva, naj nosi znamenja škofovskega dostojanstva, ter zaukazal grofu Montheimu, naj pripelje iz James Towna ali iz Capetowna vse potrebno v ta namen. Toda general ni mogel izpolniti povelja, ker ni mogel dobiti škofovskih znamenj in vijoličastega blaga, tako da je moral dobri misijonar še nadalje biti obločen v navadnega duhovnika.

Kakor smo prej omenili, je Napoleon pogosto in zelo slovesno zaukazoval zahvalne službe božje, pri katerih je zmerom prisostvoval, kakor je bil redno pri prazničnih mašah. Zato je lahko v svojem ujetništvu užival dobroto, da je duhovnik zanj maševal vsako nedeljo, pozneje pa vsak dan. Pri maši, ki jo jebral Buonavita vsako nedeljo in praznik ob devetih, je bil Napoleon zmerom navzoč. O praznikih so maševali v sosedni sobi ob Napoleonovi. Medtem je Vignale maševal v Bertrandovi hiši.

Protijudovsko gibanje se širi tudi v Angliji

Berlin, 8. aprila. s. Časopisi se bavijo s protijudovskim vprašanjem v Angliji in s protijudovskim gibanjem, ki po mnenju berlinskih dnevnikov dobiva vedno večji obseg. List »Völkscher Beobachter« piše: Londonski list »News Chronicle«, o katerem je znano, da imajo londonski judje nanj velik vpliv, je s svojimi zadnjimi članki v korist judovskih begunciev v Angliji podrežal prav v osje gnezdo in skuša sedaj najti pot za primeren umik. Nemški list meni, da je to le spreten maneuver, ki naj bi zavaroval judje pred naraščajočim gibanjem, ki se opaža po vsi Veliki Britaniji. kajti judje so se tudi v tej državi s svojimi zločinskimi posli in s svojim

separiranjem na vseh področjih polagoma začeli razgaljati. Podobno se je zgodilo nedavno tudi v Ameriki. To je razlog, zaradi katerega je imenovani angleški list smatral za potrebno izreči v svojem članku zmerno kritiko judovskega življa. Čeprav so bile te ugotovitve še tako zmerno, so bile v obeh prizadetih še vedno preostre in sedaj se je oglasila cela vrsta listov, ki je začela braniti in pomilovati uboge preganjane judje rekoč, da bi smeli tedaj, ako se govori o krivdi, krivdo pripisati ne angleškemu judom, pač pa judom, ki so pribežali iz Nemčije. S podobnimi predmeti se bavi tudi list »Börsen Zeitung«.

Finska ima lastno filmsko industrijo

Lansko leto so vrteli na Finskem 531 krajših filmov, od katerih je bilo 427 tujega izvora, 104 pa so bili izdelani doma. Dolžina vseh predvajanih filmov je znašala 576.775 metrov. Med uvoženimi filmi je bilo 112 ameriških, in sicer polovica igral-skih, polovica pa poučnih. Drugo mesto med dobavitelji zavzema Nemčija s 90 filmi, potem pa slede Švedska, Danska, Francija, Italija in Madžarska. Finci sami so izdelali 18 igral-skih filmov, 86 pa krajših, večinoma poučnih. Veliko večino filmov sta izdelali domači družbi Suomen filmiteollisuus in Suomi Filmi. Sicer so obstajale še tri družbe, ki so bile komaj ustanovljene, toda zavoljo izbruhu vojne niso mogle začeti z obratovanjem in so zato izdelovanje filmov sploh opustile. Najbolj obtežuje filmsko filmsko industrijo pomanjkanje tehničnih in umetniških moči, kakor tudi primanjlovanje surovin in posebnih instrumentov. Ker pa gospodarstvo ni dovoljevalo prevelikega izvoza tujih valut, so morali Finci tudi uvoz filmov znižati na najmanjšo mero. Le ameriški dobavitelji so se zadovoljevali s plačilom v finskem denarju. Švedska pa ima s Finsko dogovor, po katerem se njen izvoz na Finsko pokriva vedno le z blagom, ki ga Finska lahko njej vrača. Preteklo leto je mednarodna filmska zveza poskušala tudi na Finskem doseči, da bi se zavrl uvoz ameriških filmov, vendar v tem ni uspela zaradi odpora finskih industrijev. Junija lanskega leta je bila razpuščena finska filmska zbornica, ustanovljena pa je bila v soglasju z mednarodno filmsko zvezo nova finska filmska zveza, pa tudi s to potezo ni bilo mogoče izpeljati cilja, ki je bil zastavljen. Vojna se pozna tudi na kinematografih samih. Ob izbruhu sovražnosti je bilo v državi 435 kinematografov, od katerih je precejšnje število moralo prenehati s predstavi. Pač pa se je v preostalih kinematografih obisk povečal, ker so povsod prenovljene plesne prireditve in je točenje alkoholnih pijač močno omejeno. (CE)

Črna borza na debelo gospodari v Združenih državah

München, 8. aprila. s. List »Münchener Nachrichten« poudarja, da v Združenih državah gangsterska organizacija gospodari na črni borzi s tatvinami in tihotapstvom. Sedaj zmanjka s tržišča maslo, sedaj zopet premog, in sicer tako premeteno in popolno, da je celo britansko veleposlaništvo pozimi ostalo brez potrebnega pre-noga in se je moralo zateči na črno borzo, da je dobilo potrebne količine. Gangsterji ne le, da napadajo ladje, ki so zasidrane na East Riverju, da bi pokradli ter odpeljali bencin in petrolej, temveč napadajo tudi vlake, ki prevažajo živež in gorivo. Neredko se zgodi, da sredi vožnje skrivnostno izgine več kakor polovica vagonov. Gangsterji od dne do dne izboljšujejo svoje naprave. Imajo že lastno črno mornarico, ki dovažajo gorivo in drugo blago iz zahodne Indije. Nič preveč ei ne jemljejo k sreči vladnih groženj in policijskih ukrepov, ker dobro vedo, da imajo za seboj mnogo članov poslanske zbornice in številne industrije.

Šport

Mars : Ljubljana

V nedeljo bomo začeli tudi na domačih igriščih s prvenstvenimi tekmami. Doslej so klubi precej igrali in vsako nedeljo je bilo na igriščih živahno; to pa vse zaradi tega, da so se klubi temeljito pripravili na prvenstveni ples. Torej prihodnjo nedeljo bomo začeli. V prvem paru, po malenkostni spremembi že izžrebanega vrstnega reda, se bosta na igrišču Ljubljana pomerila Mars in Ljubljana. Kaj zna in kaj zmore Ljubljana vemo iz nedavnih tekem, ki jih je prav lepo zaigrala in nudila gledalcem športni užitek. In Mars? Veliko je že igral letos, nekaj je bilo uspehov, nekaj neuspehov. Zadnjo nedeljo se je meril po močeh s Šiškarji. Tesno, z enim golom razlike je izgubil, vendar pa bi bil rezultat lahko mnogo boljši zanj, če bi bila napadna vrsta urejena. Hermes bi moral, vsaj kar se premočne igre v polju tiče, podleči z nekaj goli razlike. Za nedeljski nastop bo Mars nekaj preuredil svoj napadni kvintet, tako da bo bolj udaren. Kaže, da bo rošada korisna. Tekme med Marsom in Ljubljano so bile vedno lepe in napete in takšna bo gotovo tudi nedeljska. Prve točke bodo v nedeljo oddane. Kdo jih bo spravil? Težko je reči, čeprav dajemo le več na zmago Ljubljane, vendar ne bi bil prvič, ko bi nas Mars presenetil. Bomo videli. V nedeljo vsi na igrišču Ljubljane! Začetek tekme bo ob 16, v predtekmi se bosta pomerili rezervi obeh moštev.

Ameriška zunanja politika in njena zgodovina

Buenos Aires, 5. aprila. s. Angleški in ameri-kanski listi so svoj čas prinesli le izvlečke iz članka v tedniku »Life«, sestavek je veljal ameri-ški zunanji politiki. Ameriško zunanjo politiko je omenjeni tednik prikazal takole: Zgodovina ameri-ške zunanje politike je en sam niz dvomov, nedoslednosti in nasprotij. Po svojem izročilu smo nasprotniki krajev tujih pokrajin, toda malo je držav, ki bi nakradle toliko tujega kakor mi. Oči-tali smo Angležem, da so se uklonili Hitlerju v Münchenu, toda mi smo bili desetkrat bolj uslužni do Japonske. Zunanja politika bi morala biti posvetitev določenih načel in točno določenih smer-nic, da bi lahko vsakdo vedel, kakšna so ta načela in kakšne vse te stalne smernice. Toda naša politika ni bila drugača kakor vrsta improvizacij in izgovorov vlad, ki so odhajale in prihajale. Izid je dosti žalosten: svet ne ve, kaj naj od Združenih držav pričakuje, in Združene države ne vedo, kaj naj store.

Nova velika francoska motorna ladja

V ladjedelnicah St. Denis građe najmodernejšo motorno ladjo francoskega trgovskega brodogoja. Gre za motorno potniško ladjo »Maršal Petain«, katere glavna značilnost je v tem, da je največja motorna ladja, kar so jih doslej gradili v franco-skih ladjedelnicah. Imela bo tri Dieslove motorje po 8300 konjskih sil. Trije vijaki bodo ladji de-vo-ljevali brzino 20 morskih vozlov. Največja možna brzina bo 22 vozlov, pri čemer se bo gonilna sila motorjev dvignila na 31.000 konjskih sil. Ladjo, ki je last družbe »Messageries Maritimes«, so začeli graditi že spomladi 1930. leta, toda vojna je po-vzročila daljši zastoj in šele 2. decembra 1940 so začeli znova. Ladja bo dolga 181 m in 23 m široka, njena nosilnost pa bo znašala 15.500 ton. Pri do-ločevanju izmer so upoštevali njen smoter, kajti vzdrževala bo potniško zvezo z Indokino in bo obenem sposobna, da zapluje tudi po reki Saigon. Brzina 20 vozlov na uro bo omogočila, da se bo vožnja precej skrajšala, kajti dosedanje ladje so bile počasnejše in vožnja zato utrudljivejša. Na krov bo lahko šlo 374 potnikov, kabin bo pa 187, razdeljenih na dva razreda: prvi in turistični raz-red. Posadka bo štela 88 častnikov in 288 mož. Prednost ladje je njena velika hitrost. Na vsako konjeko silo in na vsako uro bo ladja porabila 164 gramov goriva. Motorji bodo naredili pri polnem obratu in ladijski obteži po 130 vrtljajev na mi-nuto. (CE)

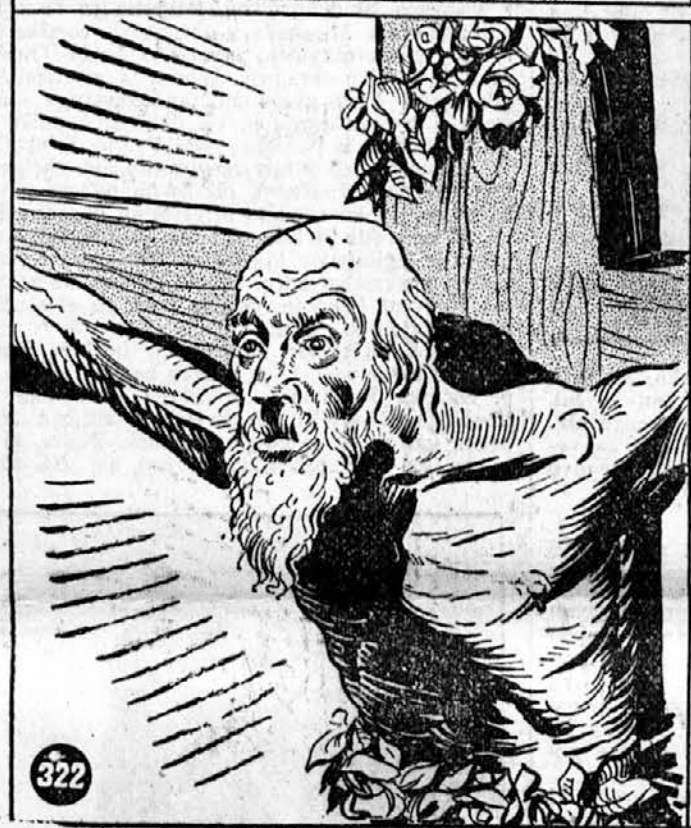
Najboljši slovaški satiričen roman

»Demokrati«

ki ga je spisal Janko Jesensky
dobite po vseh knjigarnah in trafikah.
Ta znameniti roman je doživel od 1. 1934 dalje že pet izdaj. — Kupujte to vedro, zdravo knjigo!

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

321.
... prav do šotora, kjer je Neron med tem gostil dvor-jane in vestalke. Tam so pili vino, se norčevali, šepetali Vestinim svečenicam na uho čudne besede ter se veselili v pričakovanju novih krvavih prizorov.

322.
Med žrtvami na križu je bil tudi Krisp. Ko je že visel, je obrnil svoj strogi, strastni obraz k onim, ki so še čakali da jih bodo pribili, ter jim govoril:

»Odprto nebo vidim, a vi-dim tudi odprto brezno. Za-hvalite Odrašenika, da vam je dovolil umreti tako, kakor je umrl on. Bojite se sodbe, kajti dan jeze prihaja ...«

Grande vendita fisarmoniche Modelli 1943-XXI

La SOC. ITALIANA NOTA D'ORO di OSIMO (Ancona)

avvisa l'affezionata Clientela che sono pronti i nuovi modelli »Italia« e »Impero« 1943. Ai primi acquirenti la NOTA D'ORO offre a prezzi speciali le seguenti 800 fisarmoniche:

Modello »ITALIA«
Forma aerodinamica — Tastiera brevettata in alluminio — Voci di forte tonalità in 2a e in 4a — Fondi di betulla e pelle — Decorazioni cromate — Garanzia 3 anni
Model »ITALIA«
Aerodinamica oblika — Tastatura patentirana iz aluminija — Močan glas v 2. in 4. — Dno iz brezovega lesa in usnja — ro-kromani okrasji — Treletno jamstvo

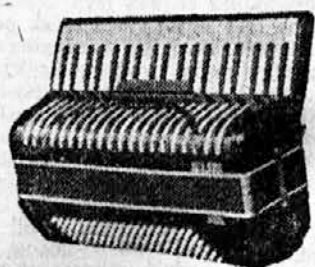
N. 200 mod. ITALIA, 34 tast. tipk. 60 basel. voci in basov. glasov 2a—4a per za L. 1600.—
N. 100 mod. IMPERO, 41 tast. tipk. 120 basel. voci in basov. glasov 3a—5a, 1 reg. per za L. 2600.—

Nei prezzi suddetti è compresa l'elegante e robusta CUSTODIA in fibrone nero, fabbricata appositamente da una delle primarie Valigerie Italiane. Inviare l'importo con l'ordinazione, unitamente a questa inserzione, alla

Velika prodaja harmonik Modelli 1943-XXI

obvešča svoje drage stranke, da so izgotovljeni novi modeli »Italia« in »Impero« 1943. Prvim kupcem nudi NOTA D'ORO po posebnih cenah sledečih 800 harmonik:

V omenjenih cenah je vključen eleganten in trpežen ETUI iz črne tibre, ki ga posebej izdelava ena vodečih italijan-skih torbarskih tvornic. Pošljite znesek z naročilom skupaj s tem oglašom tvrdki

Modello »IMPERO«
Forma aerodinamica — Tastiera brevettata in alluminio — Voci svedesi in 3a e in 5a con registro al cantabile — Montaggio perfetto con pelli scelte — Garanzia 3 anni

Model »IMPERO«
Aerodinamična oblika — Tastatura patentirana iz aluminija — Švedski glasovi v 3. in 4. z registrom za petje — Popolna montaža z izbranim usnjem — Petletno jamstvo

Soc. Ital. NOTA D'ORO OSIMO (Ancona)

Tutte le nostre armoniche sono modernissime — Fabbri-cate con materiali di prima qualità. — Vendute con cer-tificato di garanzia.

Vse naše harmonike so najmodernejše — Izdelane so iz prvovrstnega blaga — Prodajamo jih z jamstvenim po'dilom.

TONE GLAVAN: Zemlja je zadihala

Boštjan je osupnil in zazijal od začudenja. Janeza je imel vse-skozi za neumnega in ubogljiivega hlapčka, ki mu vsaka gospo-darjeva beseda sveta, sleherna želja ukaz. Sedaj je jasno spoznal, da je hinavec, tiha voda, podrepnež. Morda ga je tudi oče kaj pod-pilnil? Vse je mogoče. Razumljivo! Oče bo gotovo vse poskusil, da ga obdrži na gruntu. No, če misli, da mu bo pomagal blapec brez pameti, se preklemano moti. Ha, ha... To mu je šlo iskroma skozi misli in sad tega je bil piker nasme. Šele nato je izbruhnil: »Ti! Je zakrilal. »Da se mi upaš kaj takega reči? Ti, hlapec, kmelavz, hinavec, podrepnež! Ali veš, kdo sem jaz? Ne, ne veš! Oče, da se mi pri tej priči pobereš iz hiše! Takih naša hiša ne trpi.«

Janez pa je spregovoril:

»Ti me ne boš podil od hiše! Presmrkav si! To pravico ima edino oče, grunt je njegov in ne tvoj. On je gospodar.«
»Močile! Je zakrilal, ker ni vedel drugega.«
»Pred teboj nikdar.«
»Močile, ti pravim,« se mu je začel grozeče bližati, stiskati pesti in zavijati oči.
»Nikdar! Pred teboj nikdar! Boš pa še nekaj košev žgancev pojel, da ti bom jaz tiho. Si razumel.«
Boštjan se je vstopil tik pred njega in ga buljil iz oči v oči.
»Tiho, ti pravim!«
Janezu se je vse skupaj preneumno zdelo. Spustil je koš na tla in malomarno sunil Boštjana v prsi. Ta se je nekoliko opotekel, poltel pa je ježno navall na hlapca, ki je na to tudi računal. Pri-čela se je srdita borba, ki se lahko za oba usodno konča. Od hiše sem je zakrilal oče:
»Kaj počneta, moj Bog?«
Priletel je, kakor hitro je mogel. V Boštjanovih rokah je opazil nož. Jezno je planil k njemu in mu ga izvil iz rok.
»Da te ni sram! Ti nisi poštenjak!«
Boštjan in Janez sta vstala in si otepla prah. Boštjan je gledal kakor pritepeno ščene.
To priliko je izrabil Janez:

»Gospodar, jaz odpovedujem službo. Dosti let sem že pri hiši, lepo je bilo, da tako ne bo nikdar več. Še bi ostal, a ne morem, ker sem Boštjanu trn v peti. Napote pa nočem delati, tudi za peto kolo ne bom.«

Jerneje je bil še bolj osupljen. Gledal je oba: sina in Janeza, in postalo mu je še huje. Toliko misli mu je tisti hip porojno v glavi, a jasno se je zavedal samo ene: nasprotstvo povsod, klju-banje zaradi kljubanja...

»Nikamor ne boš hodil. Dokler sem jaz živ, nikamor! Ti si moj, kakor so drugi, in tebe imam enako rad. Mar bi me na stara leta rad tudi ti zapustil? Jaz, vsaj iz usmiljenja nikar, iz usmiljenja do starega moža, ki stoji z eno nogo že v grobu. Si slišal Janez?«

Sprva je govoril odločno, a njegova odločnost je zmerom bolj prehajala v prosečnost.
Janez je okleval. Stari, ki je bil do njega vedno dober in blag, se mu je zasmilil v dno srca, in če bi res odšel od hiše po svetu, bi vedno mislil nanj, ter bi mu bilo žal, da ga je pustil starega, osamljenega in betežnega. Gledal je v tla. Ko pa je vse to pre-mislil, je opazil s pogledom najprej Boštjana, nato pa pogledal očetu v oči.

»Prav, ostanem,« je dejal in ponudil očetu roko. Oče mu jo je krepko stisnil. »Še Boštjanu jo daj,« je velel oče.